

Davranışa Neden Yükleme

Yükleme kuramı (Heider, 1957)

Davranışa ilişkin NEDEN?

Heider'a göre iki temel güdü:

➤ Çevreye ilişkin tutarlı bir anlayışa ulaşma

➤ Çevreyi kontrol etme güdüsü

➤ .

-
-
- ➔ KESTİREBİLMEK VE KONTROL EDEBİLMEK amacıyla durmadan
 - ➔ NEDEN ? Ve NİÇİN? sorularını sorarız

Jones ve Davis'in Uygun Çıkarsamalar Kuramı

- Hangi koşullar altında bir başkasının davranışlarını onun kişilik özellikleri ve tutumları gibi içsel özelliklerle ilişkilendiririz?
 - *(Eğilimsel ya da içsel yüklemeler)*

-
-
- Ne zaman kişinin şans, kader gibi dışsal ya da durumsal etmenlerle ilişkilendiririz?
 - *(Durumsal ya da dışsal yüklemeler)*

Uygun ıkarsamalar Kuramı

- *bir davranış içsel ya da kişilik özelliklerinden mi yoksa durumsal etmenlerden mi kaynaklandığını açıklamak amacıyla geliştirilmiştir.*

Davranışın nedenlerini çıkarsamada;

Davranışın toplumsal onaylanabilirlik ya da beğenirlik derecesi ?

Kişinin davranışının onun özgür seçimimi yoksa durumsal baskıların sonucunu mu?....

insanlar bir başkasında davranışın amaçlanan etkilerini ya da sonuçlarını gözönüne alırlar.

Davranışın toplumsal bir rolünün parçası olup olmadığı

Davranışın nedenlerini çıkarsamada;

Davranışın amaçlanan etkileri ya da sonuçları NELERDİR? .

Davranış toplumsal bir rolün mü parçasıdır?

Kelley'nin Birlikte Değişim Kuramı (1967)

- Nedensellik açıklamaları yapılırken ne tür bilgilerden yararlanır?

Kelley'nin Birlikte Değişim Kuramı

➤ Bilgi kaynakları

➤ Tutarlılık bilgisi

➤ (Davranışta zaman içinde bir tutarlılık var mıdır?)

➤ Belirginlik bilgisi

➤ (Yalnızca bu uyarıcıya karşı mı?)

➤ Yaygınlık bilgisi

➤ (Başkaları da aynı davranışı göstermekte midir?)

➔ YÜKLEME SÜRECİNDE YAPILAN YANLILIKLAR
NELERDİR?

Yükleme Sürecinde Yanlılıklar

➤ Temel yükleme hatası

- Başkalarının davranışlarını içinde buldukları durumdan daha çok içsel eğilimlerine yükleme yapma yanlılığı

Yükleme Sürecinde Yanlılıklar

➤ Aktör Gözlemci Etkisi

- Aktör davranışta bulunan kişi, gözlemci ise onu davranışta bulunurken izleyen/ gözleyen kişidir.
- Başka insanları içsel özellikleriyle, kendi davranışımızı daha çok durumsal etmenlerle açıklama eğilimindeyiz
- Temel yükleme hatasının başkalarının davranışlarını açıklarken işe yaraması, kendi davranışlarımızı açıklarken işe yaramamasıdır.

Yükleme Sürecinde Yanlılıklar

➤ Yanlış Yaygınlık Bilgisi

- Herkesin kendileri gibi tepki verdiğini düşünmek eğilimi
- Kendi fikirlerimizin yaygınlığını ya da paylaşılma derecesini abartma eğilimi
- Peki neden?

Yükleme Sürecinde Yanlılıklar

- **Kendine Hizmet eden Yükleme Yanlılığı**
 - Başarıdan pay çıkarıp, başarızlıkta sorumsuzluğu yadsıma eğilimi
 - Uyumsuzdur

-
-
- Peki yükleme yanlılıklarının nedenleri nelerdir?
 - bilişsel kestirme?
 - Çarpıcı uyarıcılara dikkat etme
 - Gereksinim ve güdülerini doyurma
 - Yaşamı kontrol edebilme
 - Özsaygı koruma gereksinim vb....

Kaynak:

- Taylor, S. E., Peplau, L. A., ve Sears, D. O. (2003). Birinci Bölüm: Sosyal Psikolojide Kuram ve Yöntemler. "Sosyal Psikoloji, çev." (2.Baskı) Ali Dönmez, İmge Kitabevi Yayınları: Ankara.